

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația :
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORI :
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL :
10 Lei pe an

U N I Ţ Î

Noi cu literatura astăzi nu mai stăm în mijlocul istoriei noastre, nu stăm nici în mijlocul tradițiilor noastre, nu stăm mai ales în mijlocul poporului nostru.)

Cei de dinaintea noastră, vechii scriitori, au trăit într'un contact sufletesc, se înțelegeau prin scrisori ce au de gând să facă și cum să facă, se povățuiau unii pe alții și astfel mergeau cu toții spre o țintă bine stabilită. Noi cei de astăzi trăim fie-care de capul nostru, și 'n loc să mergem spre acelaș punct, luăm de-a razna câmpia literaturii în toate direcțiunile și nu ne înțelegem doi cu doi. Brazdele de plug, trase parale și una lângă alta, de scriitorii generațiilor anterioare, erau arătura în toată legea pentru sămînța ideilor lor și ale neamului nostru. Și noi cei de astăzi tragem brazde, — nu mai puține de cît cei vechi, căci talente avem și astăzi ca și atunci — dar brazdele noastre sînt trase în toate chipurile cu puțință, și de-alungul și de-alatul și de-acurmezîșul, liniî care se taie una pe alta, urmînd cărarea tuturor vînturilor cîte bat prin largă lume. Iar străinul drumeț, care în treacăt se uită pe cîmpia brăzdată de noi, își face cruce, că nu vede o arătură cuminte, ci o lucrare de oameni nebuni.

Asta este ceea ce o numesc privitorii de pe laturî secetă sau stagnare literară la noi. Iar causa? nepotrivirea puterilor și neînțelegerea asupra țintei. Cînd două-zeci de oameni se trudesesc de geaba o zi întreagă să miște din loc o birnă, nu e de vină numai nevrerea lor de a-și pune puterea, ci mai ales nepotrivirea clipei în care să-și concentreze cu toții puterile de-odată. Și așa facem și noi, și cădem rînd pe rînd obosiți de greutatea ridicării, unii văzînd că munca e fără folos, pierd ori-ce voință; alții își pierd ori-ce puțință de-a mai pune umărul. Și așa cu toate încordările noastre, stăm tot pe loc.

O, duhul, duhul acela sfînt, care cîrmuește sufletele noastre și le duce pe aceiași una și singură cărare! Negreșit, ai noștri cei bătrîni au avut pentru ce și pentru cine să se lupte, au avut o țintă, și condeii le-a fost purtat de aceeaș idee. Nici scriitorii vechi bisericesti, nici cronicarii nu s'au nevoit întru atîta osteneală numai de dragul renumelui.

Trei idei mari au stăpînit pe acei oameni: întemeierea unei biserici naționale romînești, independente, fixarea limbii romînești și unitatea culturală a tuturor Romînilor. Cîta luptă au trebuit să ducă ei

pentru naționalizarea bisericii, pe vremea aceea întunecată, cind cea mai grea a lor trudă era să dovedească și să convingă pe Greci și pe Serbi că nu este păcat a se cînta liturgia romînește! Luminarea poporului întru cele bisericești și «istoricești» era pentru ei o țintă secundară, căci principala țintă era «să avem și noi scriptura noastră romînească» și nu numai pentru țara în care trăiau scriitorii, ci pentru întreg neamul nostru. Aceste trei vorbe «întreg neamul nostru» revin cu o obositoare îndărătnicie la toți scriitorii vechi, aceste trei vorbe le apăsa sufletul și le strîngea inima. De ce aveau în condeiu oamenii aceia neconținut neamul și iarăși neamul «nostru» romînesc? Il aveau în inimă. Il voiau «slăvit» și «unit» ci «întru toate ale sale» și cu mintea, și cu sufletul și cu inima, și prima condiție li s'a părut — pe dreptul — unificarea și fixarea limbii.

Idealurile și ținta vechilor noștri scriitori au fost firul roșu și al scriitorilor din generațiunile anterioare. Dar ei au mai urmărit și alte idealuri: Renașterea politică a țării romînești, Unirea-Principatelor, în urmă scăparea de sub epitropia Turcilor și ridicarea Romîniei la rangul unei puteri.

Dar firul roșu, în zilele noastre, e rupt. Poate nu e rupt, dar nu-l vedem. Ori mergem tot după fir, și nu băgăm de seamă? Idealurile urmărite, încă de la începutul literaturii noastre, s'au împlinit în parte. Limba, mai puțin ori mai mult — ni s'a unificat; biserica nu este națională și independentă; o unitate culturală a tuturor Romînilor există — sau nu există, după măsura cu care vrei să măsoară; Principatele s'au unit într'un regat liber și ne-am întemeiat un stat și o dinastie.

Ce idealuri să mai avem? Fără idealuri, nu e luptă, și fără luptă nu e nici literatură. Și neavînd un ideal, noi ne apucăm acum să deslegăm ce-au legat părinții noștri. Ei s'au străduit să adune, ne-au lăsat pămîntul țării pe care l'au apărat prin veacuri de nesfîrșite războaie, ne-au lăsat puțința de a ne desvolta ca să ajungem unde am ajuns, și ne-au lăsat un început de literatură cu adevărat romînească și scoasă din sufletul nostru. Noi ar trebui acum să mergem pe urmele lor, să nu risipim ce au adunat ei și să năzuim a ne lumina poporul ca să 'l avem unit și tare. Dar, dacă în multe lucruri noi facem alt-fel de cum au făcut ei, hotărît e, că în literatură mergem de-a dreptul împotriva lor. Am rupt firul tradițiilor, ne batem joc de credința strămoșilor, luăm în deșert instituțiunile țării și așezămintele ei, rîdem în pumni de aspirațiunile naționale și importăm în literatură — în altarul vieții sufletești a noastre — cite și mai cite bolnave idei și cu totul străine spiritului romînesc.

«Să nu risipim ce-au adunat părinții noștri, dacă nu putem înși-ne noi să mai sporim averea; și dacă nu putem spori lumina, să năzuim a o răspîndi în popor tot mai mult aceea pe care o avem.»

Iată idealul nostru, întru toate manifestările vieții, dar mai ales în literatură. Până se va ivi un altul, și poate împrejurările politice să ni-l apropie, acesta trebuie să ne fie cel mai apropiat de inimă.

TULNICUL LUI PINTEA

— DIN POPOR —

*Spun povești minuni destule despre Pinteă-Nădrăvanul
Spaima 'ntunecatei cetini ce 'mpresoară Caraimanul.
Mari isprăvi de vitejie, cunoscute poate vouă —
Ascultați acu la mine să vă spun eă una nouă...*

*Pinteă fraged bățându la ciobani intrase slugă,
Ci-l muncea într'una gîndul cum ar face el să fugă:
Baciî lacomi nu odată mi-l lipseaî de prînz ori cină
Și-l certaî apoi în pilde ca să-î caute pricină.*

*Intr'o zi umblînd cu turma, întîlnește 'n cale-o zîină...
«Bună vremea, măi voinice!» — «Bună inima, stăpînă!»
— «Spune'mî dorul ce te seacă și de ce ești trist la față?
Poate eă voi fi în stare să te-ajut cu vr'e-o povață...»*

*Pinteă stă prostit, și rîde... Ce să zică? Ce să ceară?
Mai nu crede, măi se 'ndeamnă și răspunde-așa 'ntr'o doară:
«Dă'mî putere, sfîntă zîină, să'mî răsbum pe toți ciobaniî,
I-aș snopi număi odată de m'ar pomeni cu anii!»*

*— «Dacă vr'eî să prinzi putere, du-te Pinteo și te scaldă
Colo'n iezer unde apa e ca laptele de caldă...»
Crișu lui! Nicî măi așteaptă altă vorbă dela zîină,
Face cum îi poruncise și se 'ntoarce glonț la stîină.*

*Insă cînd ajunge-acolo stă la gînduri și se miră:
Orî crescuse el pe cale, orî ciobaniî se chirciră!
Cu pîtici așa nevolnici tocmai el să-și pună mintea?
Milă-î fuse să-î mai bată și-a plecat în lume Pinteă.*

*Rățacea acu prin codri, uluit de bucurie,
Și, copil puțin la minte, dă să-și facă jucărie.
Patru doage își alege, le 'ntocmește, le 'ncleiază,
Fluer cu răsunset mindru ast-fel își întruchipează...*

*Doamne, cînd a dus voinicul tulnicul întîi la gură!
Munții se cutremurară, siarele 'n păduri tăcură.
Braziî s'au bătut în vîrfuri, apele-aî săltat pe prunduri,
Negurile tresăriră în prăpăstii fără fînduri!*

*Ca goniți de vijelie alergați de-avalma norii
 Și din bolțile țării amezați picați prigorii...
 Iar când craiul dimineții luminează țaria 'ntreagă,
 Colo'n plaiuri depărtate ce să vezi, măi frate dragă!*

*Nouă sate risipite peste întinderile zării
 Se 'nvirtea în horă vesel după sunetul cîntării...
 Hei, a fost o sărbătoare! Intrebați voi Caraimanul:
 Că și azi și-adoce-aminte despre Pinte-Năsdraivanul!*

ST. O. IOSIF.

PLIMBARI PE CÎMPIA PRESEI

RECENSENTUL IMPARȚIAL

Toți știutorii noștri de carte, fără deosebire, se interesează de progresul literilor și artelor în țara românească. Sper că acestei constatări, menită a juca aci rolul unei *captatio benevolentiae*, nu i se va găsi nici un cusur. Dintre toți știutorii noștri de carte însă, aceia cari se deosebesc mai ales prin interesarea lor excepțional de binevoitoare față de suspomenitul progres sînt, fără nici o îndoială, directorii și proprietarii ziarelor noastre cotidiene.

Intocmai după cum proprietarii de moșie știu măi toți să aprecieze farmecul ce presintă, pentru ochi și pentru suflet, un petec de parc sau de grădină în mijlocul lanurilor bogate, dar de un aspect măi mult monoton, — tot ast-fel directorii și proprietarii ziarelor noastre cotidiene, aproape fără excepțiune, printre coloanele menite a împrăstia în patru părți ale țării hrana substanțială a adevărilor politice, economice și sociale, rezervă cite un colțișor și literaturii și artelor frumoase.

De aceste colțișoare, de aceste grădinițe, firește că nici-odată proprietarii în persoană nu se pot ocupa, fie că le lipsește timpul, fie că le lipsește chemarea pentru o asemenea secundară îndeletnicire. Cîte unul numai și din cînd în cînd, condescinde a măi semna și el cu propriile-i inițiale și cu însăși a sa autoritate cite un cuvînt de îndemn, de încurajare, admonestînd, de exemplu, publicul cu blîndețe că: «nu trebuie de *pildă* de *făcut gol* în jurul talentului superior al Réjanei, dar... nu trebuie de *uitat* «nici pe artiștii noștri...» — îndemn pe cit de elocvent, pe atît, firește, și de eficace... Incolo, grija grădinițelor literare e lăsată măi peste tot în sarcina unor... specialiști.

Acum, o fi criza financiară și economică, o fi vr'o alt-fel de criză, — o fi ici una, colo alta, — destul că grădinițele astea...

Dar să nu anticipăm. Noi, ne-am propus să facem numai cîte-va ex-

cursiuni pe întinsele moșii ale presei noastre și să spunem, să arătăm și altora, ceea ce vedem și ceea ce toată lumea poate să vadă. Incolo, n'avem nici pretenția nici intenția de a formula vr'o *critică* asupra celor văzute, — o nu! — și aceasta cu atât mai puțin, cu cât o să vedeți că nici nu va fi nevoie de așa ceva.

Iată ici asudînd un ast-fel de grădinar improvizat, angajat foarte pe ief-tin, — e în stare să mai dea ceva dela dînsul, numai pentru titlul de «*director literar*» al ziarului «*Politicul*»! — Iată-l luînd la refec pe toate valorile uzurpate ale literilor romîne, — niște infamî și invidioși dintre cari unii pînă mai ieri chiar îndrăsniseră să respingă cu obrăsnicie la *Poșta redacției* încercările de colaborare gratuită ale *directorului literar* de astăzi! Iată-l investmintînd — cu cită mărcuțească serioșitate, Dumnezeu! — haina de arhieru în biserica literară dela «*Politicul*» și proclamînd, ca drept început și inaugurare a sacerdotalei forțe cu care l-a învesmintat delirul său și lipsa de cîni în satul în care poposi, — proclamînd, zicem, spre a da cât se poate mai cu sîc droaiei nulităților de astăzi, drept exemplu de mare și inimitabil *poet*, între alții, și alătura de d. C. Mille, și pe.. D. Racoviță, pe bietul D. Racoviță care în viața lui n'a rimat *două versuri*!

A! domnule director-proprietar, ce grădină și ce grădinar ne scoseși în drum! Să trecem alături.

Și să ne oprim ceva mai mult aci, căci iată un tip; recensentul imparțial, care tînde a se stabili ca o permanentă *rubrică* în presa noastră.

Sînt mai multe feluri de recenzenți imparțiali, sau mai bine zis sînt mai multe feluri de imparțialități la recenzenții aceștia. Imparțialitatea unora constă în a găsi toate bune; a altora în a găsi toate rele; — aceștia însă, nici unii nici alții nu sînt în deajuns de interesanți.

Iată însă un alt-fel de recensent imparțial, despre care vă desfid să spuneți, după ce-l vom asculta împreună, că n'are haz.

Încă odată: ne vom mărgini să-l ascultăm; nici nu-l vom lăuda, nici nu-l vom ține de rău pentru cele ce ne va spune. Să-l ascultăm:

Recensentul vrea să ne presînte «*Un talent nou*»¹. A scris acest titlu ne spune el, *fără nici o șovăire*, căci *s'a gîndit mult* asupra lui.

Talentul nou este d. I. Stătescu-Naia, care a scris un volum de versuri *Dor de ducă*. Și acum, să lăsăm pe recensent să ne convingă și pe noi precum că cu adevărat avem a face aci cu un *talent nou*. S'auzim!...

În ceea ce privește forma, *Naia* are *greșeli dintre cele mai supărătoare* pentru ureche și puține sunt posesiile în cari ritmul e tot-d'auna corect...

Adesea nu observă *nici reguli elementare* de metrică și une-orî găsim chiar versuri cari... *nu sînt versuri de loc*; apoi cacofonii *neertabile*, rime șubrede și de multe ori prea banale...

¹ Capitolele sînt din *Epoca* de la 30 Oct. și 6 Nov. a. c.

Bine,— *noul talent*, n'o fi avînd talent pentru formă; altele or fi poate meritele sale. Să citim mai departe :

Autorului îi lipsește o suficientă cultură literară și în deosebi poetică, de aceea gustul său e departe de a fi egal cu...

Cu ce credeți? Cu *talentul* său, căci: cu toate astea «Naia are talent, are mult talent». Atunci dar, talentul lui Naia va consta în *fondul* poeziilor sale, nu mai încapă îndoială. Să vedem :

Fondul poeziilor lui *Naia* nu este caracterizat printr'o concepție extraordinar de puternică, ci *din lucruri mai toate spuse și știute !...*

«Și totuși *Naia* e un poet, și un poet de mult talent !»...

Adică cum vine asta ? Formă nu, fond nu, saū : fond banal + gust prost + cultură literară și poetică insuficientă + formă supărătoare + necunoștință de reguli elementare + cacofonii neertabile = talent, mult talent ! Ferice atunci de cei netalentați !

A ! dar recensentul e imparțial, și de aceea continuînd, el are mai departe și o *altera pars* : pe aceasta s'o punem, spre mai bună ilustrare, față în față cu partea citată pînă acum.

Vom avea ast-fel, de la o coloană la alta, și chiar în aceeași coloană, următorul prăpăd de verdicte :

1. *Puține* sunt poeziile în cari *ritmul* e tot-d'auna corect... Găsim *cacofonii* neiertabile...

2. În ceea ce privește *forma*, Naia are greșeli din cele mai supărătoare pentru ureche...

3. Fondul poeziilor e caracterizat... *din lucruri mai toate spuse și știute...* (sic).

4. Se resimt *multe influențe* în volumul acesta, ceea ce se esplică...

În *mai toate* bucățile *ritmul* urmează atît de aproape ideea, că-ți pare *onomatepeie*...

Sensibilitatea delicată a poetului se traduce într'un lirism atît de sugestiv, *turnat* într'o *formă minunată* de adecuată la fond...

Simți citind volumul acesta că *vibrează în el o notă originală, personală*.

...ceea-ce se esplică prin faptul *unei incomplete culturi literare*...

Judecați acum și D-voastră ce *mult* a trebuit să se gîndească în adevăr recensentul, pentru ca să se poată rosti așa de *fără nici o șovăială !*

De alt-fel, cît de mult s'a gîndit, în adevăr, aceasta va reieși chiar și din profesia de credință pe care însuși recensentul o face, în două pasagii distanțate ale recenziei poeziilor D-lui Naia, asupra datoriiilor și misiunii sale, așa cum le-a înțeles «în această împrejurare» :

5. Și datoria criticeii, în asemenea împrejurări, este să dea la o parte nisipul și să stăruie în deosebiri asupra bunelor calități...

Și, dacă am stăruit și stăruiesc în deosebiri asupra defectelor lui Naia mai mult decât asupra calităților, este că...

Este că așa se face *recensia imparțială*: datoria ta fiind să stăruiești în deosebiri asupra *bunelor calități*, vei stăruii, evident, în deosebiri asupra *relelor defecte*: numai ast-fel vei găsi că ritmul cel mai incorect este cel care urmează mai de aproape ideia, că idealul *onomatopeic* nu poate fi decât *cacofonia*, și că forma cea mai supărătoare pentru ureche va fi fără îndoială și cea mai minunată adecuată la fond, — la un fond, în care numai atunci va vibra nota originală și personală, când va fi alcătuit din lucruri spuse și știute, după cum e de asemenea clar, că numai atunci când *nu* posedă cineva o cultură literară va putea să se resimtă de influența ei...

Imparțial, imparțial recensentul... Dar ce zice proprietarul moșiei? N'ar fi bine să fie încalte el ceva mai... parțial? Căci, altfel, lumea nu râde numai de grădinar...

I. G.

IN PARC

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Erî am găsit pe banca solitară
Din parc, un biet mănunchiu de flori trecute.
Sărmane flori! Ce mâini necunoscute
V'au strîns la piept, și-apoi vă aruncară?*

*La ce'ntîlnire mărturie tăcute
Mi-ați fost? Ce ochi cuminți ori plini de pară
Cățînd la voi cu drag, se bucurară
Și v'au uitat apoi așa de iute?...*

*Săltau atîția fluturi pe cîmpie
Cînd străluceați în roua dimineții...
Ce s'a făcut mireasma voastră vie?*

*Ce triste'mi stați acuma, și sdrobite!
Nu vreați să plîng... O clipă-î visul vieții...
Flori veștede, flori moarte, flori iubite!*

I. DARIE.

DEGETUL...

După zece ani l'am întilnit în Craiova. Jobenat, spilcuit, c'un trandafir galben la butonieră, călca de sus, transfigurat de bucurie — era în dirdora însurătorii.

— Un înger de față, monșer, un înger, pe onoarea mea. Și ce familie! Una din cele mai bine situate-aici, și bănește și politicește... Singura fată la păriați... Idee nu-ți faci cit sint de fericit...

Și'ntr'o învălmășală de fraze pripite, presărate cu «monșer» și cu «pe onoarea mea», m'a povestit cum a cunoscut-o la o serată, cum a privit-o 'ntăi, ce i-a spus în cutare ocazie, cum, la un concert de binefacere, i-a oferit un buchet «comandat la București»... M'a înșirat apoi planurile, visurile lui, — cum or să plece pentru două luni în străinătate, să vază toată Europa, cum l-a întrebat socru-seu, în taină, că ce i-ar plăcea mai mult, prefectura, saū o deputăție, și el i-a spus că preferă să intre 'n cameră...

— De ce? L'am întrebat eū.

— Hm! Nu pricepi?.. Ca deputat, poți învîrți afaceri nu glumă...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— A, eū credeam că ai vr'un gînd, vr'o reformă...

— Tu tot poet ai rămas!

Și, rizînd, îmi puse mîna pe spate, c'un gest protector. Ne-am despărțit. S'apropia ora mesei, și era așteptat în noua familie.

Am stat în drum și m'am uitat lung după el, și m'am gîndit la fată — sărăcuța de ea!

Era o seară umedă de primăvară. Aerul miroșia plăcut a cîmp nerăbdător, a tinerețā, a flori cari n'au înflorit încă. Străzile erau pustii. Ici și colo cite-un felinar licărea în ceață. Mă simțiam abătut, moleșit, ca sub povara unei presimțiri. — Probabil mă indispusese omul acela, cu vorba, cu norocul lui poate. Mi-erău gîndurile ostenite, greoaie — un fel de piclă mi se lăsase pe suflet, și căutam, ca prin somn, să mă desmeticesc, să mă scutur de greutatea asta care mă apăsa.

Am mîncat pe fugă, în bocetele sparte ale unei cîntărețe, spaimă de sulemenite. — Simțiam că ceva străin, o tristețā nouă intrase în viața mea, — simțiam nevoia de a mă găsi singur, în tăcere, ca să pot gîndi. M'am retras de vreme în odăița mea de la otel. Și, fără să mă desbrac, m'am lungit

în pat, peste așternutul rece, ș'am început a-mi răfui impresiile în liniște, pe'ndeletele.

Nu, nu era, nu putea să fie invidie... Și totuși mi-era necaz. Se lămuria în mine un sentiment de revoltă, de acră și ostentivoare revoltă în potriva împrejurărilor, în potriva eternei orbiri a soartei ș'a atitor nedrepte, nelegiuite alcătuirii din lumea aceasta. Ce mină nebună se mișcă în întuneric și vîntură ast-fel viețile oamenilor?

Se destunda acum trecutul și, ca la lumina unei torții, — săltau speriate aducerile aminte, icoane din viața de școlar, vorbe, fapte și 'nțelesuri zbuclnite din adîncuri depărtate, oameni și lucruri ce'mi păreau dintr'o altă existență, dintr'o altă lume. — Mai adineoarea mă despărțisem de Cojocăreanu. Aveam încă'n nas parfumul de mosc al bastei lui, în urechi sunetul glasului lui. Indărățul figurei lui vesele, fericite, vedeam — zgriburit într'o vinghercă ruptă și soioasă — pe băețașul lui Dobrea cojocarul de pe ulița tîrgului din Birlad; îl vedeam neastîmpărat, hîrbar și leneș, bătut acasă, bătut la școală, bătut și 'n jocurile noastre, — îl vedeam pururea drăcos, cu ochii lui mici, mobili, vicleni, ce păreau că-ți pipăe buzunările, ținîndu-se de noi din clasă 'n clasă, izbutind, nu știu prin ce minune de șiretlicuri și de milogeli, să iasă deasupra apei, cînd toți îl credeau înecat. — A venit cu noi în București, a căzut de două ori la bacalaureat, a dibuit o văduvă bătrînă, urită și hăpsiată, s'a însurat cu ea, și-a făcut trei rînduri de case pe numele lui, l-am văzut o bucată de vreme la șosea și pe podu-mogoșoaii, răsturnat în caleașcă lingă spăimîntătoarea-i pereche, ș'apoi odată s'a dat afund, și n'am mai știut nimic... parc'a dat pămînt peste el. Ba n'a venit odat'ășa un zvon că, după ce a vîndut tot, s'a despărțit, că baba a rămas săracă, și-l caută prin lume, ca pe iarba de leac.

Și eată că, după zece ani....

Un zgomot de pași grăbiți prin coridor, s'apropie... S'a oprit cineva la ușă — bate.

— Intră!

Ușa se dă de părete, ca împinsă de vînt.

— Da ce, te-ai culcat?

— Nu, stăteam așa....

Ce palid imi pare la flacăra chibritului.

— Ah, monșer, cînd ai ști cît sînt de nenorocit!

Se lăsă moale pe scaun, își dete jubenul pe ceafă și oftă. Nu mai avea floare la butonieră. O clipă de tăcere. Il privii cu neliniște, și cu nu știu ce sentiment de satisfacere ascunsă.

— Inchipui-ți, monșer,... iartă-mă, te plictisesc poate, dar ce vrei? N'am pe nimeni, și asta mi-a căzut așa ca un trăsnet, din senin.... Uite, parcă-s nebun... Știi... mizerabila aia de hoască.... Domnule, de ce-î capabilă o bestie! Cum dracu o fi aflat, nu pot pricepe. A venit c'un dosar de infamii, s'a bocit, ș'a spus atitea minciuni oamenilor celora, că nu mai știu, bieții, nici ei, ce să mai facă, ce să mai creadă... Fata mă iubește, ține la mine; dar părinții, părinții sint furioși, vor să strice totul. Ah, ce scenă mi-a făcut!... Și Virginia plingea, mititica, în odaia de-alături. Li-am spus, m'am jurat că nu-î nimic adevărat, că e o cabală, un șantaj. De geaba. Vor probe. Probe! Cum? Când s'aduc probe? Poimîni îi nunta... Ah, mizerabila! Trei zile, numai trei zile să fi mai întirziat. Și cînd mă gîndesc ce fericit eram azi cînd ne-am întilnit...

— Își îngropă fața în palme și rămase cite-va minute pe gînduri. Apoi își ridică ochii uscați spre mine — recunoscui în ei privirea lașă a copilului bătut de-odinioară. Își luă un aer umilit, rugător.

— Tu singur ai putea să mă scapi.

— Eū? Cum?

— Părinții fetei te știu, ș'ar avea toată 'ncrederea în vorba ta. Eū... Aicea am făcut o prostie, și nu pot să mi-o iert. M'am lăudat că tata e un proprietar mare din Tutova. Am făcut să li se trimeată de învățătorul din Rădăești o scrisoare ca din partea tati, o scrisoare prin care-și dă blagoslovenia și spune că numai pe mine mă are și mie or să-mi rămîe amîndouă moșiile părintești...

— Și ce vrei de la mine? întrebai răstit, ne mai puțin-du-mă stăpîni: simțiam că mi se ridică tot sîngele 'n obraz.

Mă privi lung, cu o umbră de ezitare, de sfieală, ca și cum ar fi bănuit că 'n fundul sufletului meu era ceva de care trebuia să se teamă.

— Să te duci la ei, să le vorbești, să le spui că mă cunoști din școală...

— Și că ești băiatul lui Dobra cojocarul, care și-a dat bucațica de la gură ca să te facă om de treabă, și că toată vieța ta a fost o necinste ș'o rușine, că pîinea pe care-o mîncîci, hainele pe cari le porți sint de furat, că totul în tine

e minciună și murdărie și putregaiu, că ceea ce vrei să faci acum e o escrocherie, o nelegiuire, o crimă, și nu vei găsi în mine omul, pe care-l cauți. Du-te la învățătorul din Rădăești, hai, pleacă de-aici! Du-te că 'nebucesc....

A ieșit bodogăniind: începusem să strig. Tremuram tot. Am încuiat ușa după el... Uf, mă răcorii!

Dar oamenii aceștia sînt cu mult mai tari de cit îi presupunem.—Tu dormi, mielușelule, și lupul pășește încetîșor spre tine... Unde ești dreptate-a lui Dumnezeu?

A treia zi pe la toacă biserica-î ticsită de lume. Pe patru uliți se grămădesc trăsurile. Buchete de flori, fracuri și rochii de mătase forfotesc în mulțime. Mirele, palid și solemn, așteaptă pe mireasă 'n ușa bisericii. În altar nouă preoți bombănesc, îmbrăcați în odăjdii. — Un cupeu se oprește la scară, ș'un căpcean blond, dragălaș, apare sficios sub lungi, strălucitoare plete de beteală.

— Loc, faceți loc, vă rog....

Se rupe mulțimea 'n două, o stradă 'ngustă se deschide 'n gloată.

— Unde te viri?

Se zgudue biserica de-o detunătură, urmată de un țipet sfășietor. Cu fața scaldată 'n sînge mirele s'a prăvălit la picioarele miresei. Și pe cînd mulțimea 'nflorată se 'ntreabă ce e? ce s'a întîmplat?, o bătrînă smintită se zbate 'n mîinile gardiștilor și strigă de zor: «Eû l-am omorit, eû mî-am făcut dreptate!»

A. VLAHUȚĂ.

EXPOZIȚIA N. VERMONT

Abătută din calea curioșilor grăbiți, într'o dughiană din Pasajul român, d. Vermont își adună lucrările de pictură, aquarelele și desaturile ce le mai are, «ca să-și petreacă iarna».

Expoziția aceasta modestă și oare-cum timidă a unui talent cunoscut și apreciat, e o notă simpatică, atingătoare.

Interesantă pe de-a 'ntregul; une-orî graba, lipsa de mijloace mai în totdeauna, aû oprit nu pe loc, ci aû împiedicat dezvoltarea naturală a unei firî cu serioase înclinări artistice. În alte condițiuni, Poesia l'ar fi cercetat mai des, compozițiile și-ar fi lărgit cadrul de la sine, am fi avut astă-zî pe lîngă executantul abil de fructe și flori, un pictor sentimental și inspirat, cu o palmă mai sus.

Lăsînd la o parte pînzele începute și nesfîrșite, scuzăm pînă la un punct felul d-sale neisprăvit de a trata subiectele, căpătăm cunoștință

de valoarea unei aruncături de penel fixată la locul ei, ne place absența obositoarelor migăleli de contur; o petală, un coperiș de casă, o mină, indicate atît cît trebuie, ne farmecă, ne dau senzația vieții.

În schimb, cît de adînc studiate sînt *Minăstirea de la Nămăești* și *In biserica cu bradul*. Prima de o frumoasă armonie generală, în afară de pata de bitum de sub strașină, într'un ton prea tare; cea de-a doua vi-guroasă, răsbită, o bucată luminoasă de mare merit.

Bețivul, răzimat cu cotul pe masă, posomorît și necăjit, înaintea sticlei de rachiu, își vîntură necazurile în atmosfera mocnită de cîrciumă. Singur, șade liniștit. E un sentiment de puternică observație întrînsul. Întorși cu spatele, *Bețivii*, staș pe laviță; o fetică le aduce vin cu bărdaca. La cîrciumă, orî e veselie orî ceartă. În orî ce caz, neorînduială, puțintică zarvă, mișcare, viață. Se vād urme de pensulă, sensibile, destul de delicate, și ar fi păcat să rămîie 'n starea primitivă.

Botezul e bine compus. Toată atenția tabloului e concentrată în grupul tinerei mame, al bătrînei și al copilei ce dă să privească pe micul născut. Din atitudinile celorlalte personaje, de pe figuri, din port, reese ce-va străin; lipsește adevăratul nostru pitoresc de țară, religiozitatea momentului e mai mult plănuită de cît prinsă cu emoție. *Coșarul*, *Poțitiți mure conia*, *In amurg*, concepute în proporții mai mici și menținute tot aceleași calități, toate trele ne-ar fi vorbit mai mult.

Nu din răutate spunem că 'n figurile de femeî, capete și portrete, tonurile văzute 'n umbră sînt cam reci, greoaie și opace, năclăite și murdare, cînd meritul artei e tocmai să le ușureze, să le 'nvăluiască cu puțîn mister.

Cum i se limpezește însă paleta în *Moara lui Crasan* așa de veselă și de luminată, în *Cireșile* coapte, de un roșu aprins, în *Dumitriștile* nișel ofilite, în *Parcul părăsit* atît de îndrăsnit ca factură, de un colorit proaspăt, mirositor ca un buchet de flori.

Printre aquarele, multă fantezie de execuție în *Adormită* și *Fata care coase*; prea elegantă e *A l'antique*; gingășia *Trandafirilor* din vasul albastru valorează cît un perete întreg de pictură.—Galbenul diafan de pe zid, poza răsfațată, frăgezimea figurii în clar-obscur, spirituala indicație a desenului, maniera de tratare, fac din *Țarancă* poate una din cele mai rari aquarele calde.

Din conștiințioasele-î desenuri remarcăm, în deosebi, *Studiul de bătrîna*, ca un adevărat desen bun, nu frumos, nici pe placul tuturor, ci vrednic de luat aminte de aproape.

Mai mult un pictor de tablouri mici, de șevalet, cu o știință de desen simțit, cu un colorit mai în totdeauna viu, cu indicații juste, inteligente și pline de interes: iată ce e d. Vermont, — armonios în tonuri, și original în felul de-a interpreta, d-sa se relevează printre cei tineri un artist conștient, pătruns de adevăratul sentiment al naturii.

ONOR. P. T.

- Dar *Semănătorul* cum vi s'a părut doamnă?
 — O, nici nu l'am citit. Ce titlu barbar!..
 Doamna e o impresionistă.

*

- Am ieșit. La doi pași întîlnesc un cunoscut.
 — Apropo, începu el, ce zici de *Semănătorul*?
 — Eū zic la sfîrșit: zi tu întii..
 — Eū zic că'i admirabil, de sus pînă jos. Ce titlu nou, sugestiv, romînesc!.. Dar, mi se pare cam scump; 20 de bani... O pîne întregă, dōmnule!
 Cunoscutul meu e.. un funcționar scuprimat!

*

- Lîngă un chioșc de gazete.
 — Salut, domnule Marinescu! Ce-ați luat?
 — *Universul*.
 — Credeam că *Semănătorul*.
 — L'am luat de Duminecă..
 — Cum v'a plăcut?
 — Hm, așa și-așa... Eū nu crez să facă parale.
 — Pentru ce?
 — Prea e luxos, tinere; hîrtia, tiparul... nu sînt semne bune astea..
 Domnul Marinescu e un comersant ruinat... din motive domestice!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Îmi scot pălăria pân'la pămînt.
 — O, vă mulțumesc, domnișoară, pentru atita..
 — N'aveți de ce, domnule, — fără nici un compliment..
 — De sigur însă că restul numărului v'a plăcut și mai mult.
 — Nu zic ba, dar... nu știu cum.., mi s'a părut cam... prea serios, prea grav.., chiar poeziile erau așa de... epice, așa de..
 Timida mea interlocutoare e.. o lirică!

*

- La colțul bulevardului într'un grup de «staționari».
 — Ați luat *Semănătorul*?
 — L'am luat, monșer; nu știi că eū cumpăr No. 1 din toate revistele?..
 — Ei?..
 — E slab, monșer, e insipid, parol d'honneur!
 — Tot?
 — Tot! Adică nu.., afară de nuvela ta care, nu că ești de față dar.., în colo nu făcea două parale.
 N'am putut să citesc o pagină pe de-a întregul; n'are nici copertă, nici o hîrtie măi luxoasă, nici gravuri, nici-nimic... Parol d'honneur!
 Prietenul meu, un «staționar» foarte inteligent de alt-fel, e un băiat de *chic* care se înnebunește după coperte, și după gravuri.

*

- Pe treptele facultăței o figură universitară.
 — Știi c'așteptai *Semănătorul*; ce crezi?
 — Ce să crez? Dacă odată scrie Vlahuță, Coșbuc..
 — 'Ti-a plăcut care va să zică.
 — Vezi bine că 'mi-a plăcut, și încă mult. Dar..
 — Dar ce?
 — Nene, nu mi-a plăcut formatul.

— Format de volum amice, pentru colecție...

— Tocmai că-i de volum!

Această figură universitară e un veteran care niciodată n'a trăit bine cu ast-fel de formate...

*

Așa dar, 'mi-am zis cu amărăciune pornind spre casă, începînd cu doamna X care acuză titlul, și sfîrșind cu amicul Z care acuză formatul, Onor. P. T. ne-a judecat cu severitate.

Toată noaptea m'am gîndit, m'am răzgîndit, și tocmai spre ziuă m'am convins și eu: *Semănătorul* a călcat cu stîngul! De florile mărului nu critică nimeni — și mai cu seamă la noi în țară. Păcat de revistă!

...A doua zi m'am întîlnit cu un optimist celebru și 'i-am împărțait, fără ezitare, pricina tristeței mele.

— Cam ai dreptate, dar lucrul se poate îndrepta. Nu-i vr'o filosofie...

— Și cum?

— Cum nu-i treaba mea; de ce aveți doi directori? Dar greu nu e. Căci, continuă pătrunzătorul meu amic după un moment de gîndire, în definitiv toată greutatea s'ar reduce în a găsi un alt titlu care să nu fie nici prea romînesc, nici prea străin; un tipar și o hirtie care să nu fie nici luxoasă dar nici modestă; o materie foarte serioasă dar distractivă; cite o poezie epică cu caracter liric; un format care să fie și de volum și de gazetă; și apoi, un preț care să nu atingă, sau cel puțin să nu întrecă, costul unui sfert de piine. Atita lucru cred că se poate face!..

— Vezi, la asta nu m'am gîndit.

C. XENI.

ȘTIRI

Marți 18 Decembre în Sala Ateneului se va da un frumos concert pentru inaugurarea societății corale «*Carmen*». Intemeierea acestei societăți, al cărei scop e cultivarea și răspîndirea muzicii în popor, se datorește celui mai distins și mai bine înzestrat dintre muzicanții noștri, D. G. Chiriac.

* * *

Un interesant proces literar: Se știe că un oare-care domn Caion și-a permis să publice într'o revistă, că piesa «*Năpasta*» a d-lui Caragiale ar fi *plagiată*. Față de această nesocotită acuzațiune — una dintre cele mai grave ce se pot aduce unui autor — domnul I. L. Caragiale e hotărit a deferi cazul Justiției. Nici nu se putea alege o cale mai potrivită spre a pune la locul lui pe un asemenea îndrășneț, care își închipue că poate să afirme orî-ce, bizuindu-se pe nepăsarea publicului și pe extrema indulgență a scriitorilor noștri.

* * *

În editura populară a tipografiei «*Minerva*» a apărut primul volum intitulat *Versuri și Proză* din scrierile poetului nostru Grigore Alexandrescu. Prețul 1,25

* * *

Zilele acestea va apărea în editura Societății *Steaua* o lucrare a d-lui G. Coșbuc, intitulată *Din țara Basarabilor*.

Dăm cititorilor noștri următoarele rînduri, începutul acestei interesante scrieri pentru popor.

«Drept de-asupra locului de unde isvorăște Argeșul, frumosul rîu pe lingă care s'a'au arătat cele dintîi semne de viață ale stăpînirii munte-nești, se înalță pe granița Ardealului Negoiiul, cel mai înalt munte din nesfîrșita mulțime de munți într'ale căror văi locuiește neamul romînesc. El întrece Bucecii și Ciahlaul și cu negurosul său pisc stă ca un uriaș care s'a ridicat în picioare și se uită de-alungul tuturor țărilor locuite de Romîni, ca să vază roată pe lingă sine neamul romînesc de pretutindenii.

La picioarele lui se întinde țara lui Negru-Vodă, strîmtul șes al Făgărașului, pe care Oltul îl încinge ca un brîu și par'că-l ține lipit de picioarele puternicului munte.

De pe vârful acestui munte, cînd e vremea limpede și nu e prea mult soare ca să-și joace căldura prin zări, ochii netrudiiți ai omului străbat îndepărtările spre miază-noapte peste văile Ardealului mai pînă la marginile lui. Iar spre răsărit vezi pînă pe plaiurile Buzăului, și mai departe, spre-adînc pînă unde bănuiești că'n ceața albăstrie s'ascunde liniștita întindere a Mării-Negre, a lacului cel moldovenesc de odinioară.

Spre apus vezi țara care a fost cuib al Dacilor celor răboinicî, Hațegul cel plin de ruine de cetăți de-aie strămoșilor noștri, pămîntul pe care a stat Sarmis-Eghetusa lui Decebal.

Acest colț de țară, apărat de două părți de munți cu grele trecători și de-oparte cu latul rîu al Mureșului, a văzut odată perind un neam voinic de-odată cu regele lui, și-a văzut născîndu-se alt neam, vlăstar din tulpina cea fără de moarte a Romei. Par'că și-acum țî-se nălucesc pe dinaintea ochilor crîncene răsboaie de-alungul acestei țări, și vezi răsărind de pretutindenii Dacii cei cu pletele lungi, svîrcolindu-se ca șerpii în cuibarul lor cînd e aprins, încăerare de viteji cu viteji, și fum și flacări de cetăți aprinse și vuet de oștiri și tropote de cai și țipete de femei dace care s'asviră cu copii cu tot în apele Cernii și ale Streiului, în sfîntele ape ale neamului lor care se stîngea de pe fața pămîntului!

Iar dacă-ți întorci ochii spre miază-zi, vezi departe-departe o dungă albă ca de oțel, par'că e un fulger care căzînd din naltul cerului a rămas înghețat pe locu-i. Iar pînă acolo vezi munții cum scoboară și se fac dealuri, și se fac coline și se fac în urmă una cu nesfîrșitul șes al Țării-Romînești. Acolo e Dunărea, și pămîntul pînă la ea e țeara Basarabilor al căror cuib a fost dîncolo de Olt pînă'n munții Severinului. E țeara lui Mircea-cel-Mare și a lui Mihaiu, viteazul-vitejilor și dușmanul de moarte al Turcilor, care a cutreerat țările ducînd spaimă și perire în nepotoliții vrășmași ai numelui romînesc și a priceput prin vitejia lui să isbîndească măcar pe scurtă vreme vecinicul nostru vis, să fim c'un singur Domn noi toți ciți suntem un singur neam. Adusese la un loc sub a sa stăpînire Ardealul, Muntenia și Moldova, dar prea mult se luptase cu sabia și prea puțin cu mintea, și nefiind destul de pază ni l-au ucis mișelește hainii de vrășmași, pînă n'apucase să-și întărească domnia».

RĂSPUNSURI

D-lui Dr. Cimpulung. Temeți-vă de viclenia versului. Cîntecul silabelor măsurate te fură ca apa, îți sufliă gîndul și te-adoarme cu două rime, așa că te pomenești adesea că, de cîntat, ai cîntat... frumos, dar n'ai spus mai nimic din ce-aveai de spus. — Cercați să deșărtați în proză *cuprînsul* versurilor D-voastră, și veți vedea cu ce puțin lucru o să v'alegeți. Sint flori încă pe «vlăstarul finăr înălțat sub poalele Carpaților» — să le lăsăm să se desvolte 'n liniște, să așteptăm cu răbdare ceasul binecuvîntat al rodirii, înceata, sfînta pregătire a fructelor împlinite și bune de mîncat. Deci, să nu vă pară rău de petalele cari se scutură... în coșul redacției noastre.

D-lui C. P. Loco. Nu e trăită. N'auzim inima D-tale bătînd în vorbele pe cari le spui, nu te vedem mișcat de întîmplările pe cari ni le povestești. Frazele merg alene unele după altele, ostenite, plictisite, avînd parcă aerul de a se întreba: «Unde-o fi vrînd oare Domnul ăsta să ne ducă? De ce nu ne-o fi lăsînd în pace?...» A, divinele, creatoarele insomniilor ale celor cari poartă 'n ei viețile altora, și — torturați ca de un demon — simt într'adevăr nevoia de a vorbi, de a striga, de a se libera!...

D-lui Dragnea. Loco. Singura bucată mai bună ar fi «Garofițele». Dar prea spune lucrurile pe șleaui și pe larg, prea nu ne lasă să mai punem și noi ceva din neliniștea noastră, din tremurul sufletului nostru, printre versurile poetului. Și asta nu ne atrage. Vrem să lucrăm și noi cu D-ta la frumusețea operei. — Liră e inima noastră, poete, sub jocul degetelor tale. Numai atinge coarda, și ridică-ți mîna, și ascultă cum vibrează. — Poezia D-tale ne face impresia unei mîini ostenite, greoaie, care bate 'n toate coardele, dar nu se ridică de pe ele, și nu le lasă să răsune. BCU Cluj / Central University Library Cluj

D-lui Cor. Giurgiu. Mi-aduc, cum să nu-mi aduc aminte! Drăguța D-tale scrioare îmi rechemă clipe dulci, senine, dintr'o vreme ce pare că nu mai ține de viața mea, dintr'un loc ce pare că face parte din altă planetă, așa de frumos, așa de departe-l străvād. — Miș de mulțumiri pentru caldele, entuziastele cuvinte, cu cari întîmpini apariția «Semănătorului», miș de regrete că nu putem publica versurile. Inadins ni-am făcut căsuța așa de mică, pentru-ca s'o putem mobila bine...

D-lui G. C. Loco. Nu-i de-ajuns să spuneți ce vedeți D-voastră. Trebuie să spuneți așa ca să vedem și noi, și să vedem *cu fior*, ca și cînd imaginile acelea ar fi dormit pîn' atunci în fundul sufletului nostru și s'ar deștepta de-odată, chemate, aprinse de farmecul cuvîntului D-tale. Alt-fel, e o simplă înregistrare lipsită de ori-ce interes artistic, un proces verbal de impresii comune, la îndemîna tuturor, și nu face să le spui în «limba zeilor».

D-lui I. B. Loco. Tăetură bună, și, pe ici pe colo, tresar gîndiri emoționate. E, negreșit, un semn îmbucurător acesta. Dar e încă un secret al meșteșugului, pe care-ar trebui să puneți mîna... Nu știu cum să vă iau, ca să mă'nțelegeți... Cuvintele trăesc: au suflet, gest, expresie, mișcare. Deprindeți-vă a le cunoaște, a ști să le alegeți, și faceți asta cu mare grijă, că sint grozav de sîrete și greu de prins. Căutați cu stăruință, cu încăpăținare, cuvîntul cel adevărat, *singurul adevărat*, numai cu el veți trage la țîntă 'n sufletul nostru, cu siguranța că nu veți da greș nici odată. — D-voastră prea încărcăți gîndirea cu vorbe multe, aproape ni-o ascundeți subț atitea zorzoane. Dar gîndiți, și — ori cum — asta e ceva.

D-lui R. C. Galați. Ce rău ne pare că trebuie să vorbim de *afaceri* pe pagina asta consacrată altor preocupări! Îți răspundem D-tale — unuia pentru toți, și odată pentru tot-deauna: Nu abonăm de cit pe baza a 10 lei plătiți, iar nu promiși. Nu trimetem numere de probă. Nu facem liste de abonament. Nu ne surid succesele zorite, forțate, cari se duc, de obicei, tot așa de răpede după cum au venit. Preferim să mergem mai încet, dar mai sigur.

RED.